

Handläggare: Berit Jernberg
Telefon: 508 25 031

Till
Socialtjänstnämnden

Ansökan om projektmedel till central samordningsfunktion för gruppstöd för utsatta barn och ungdomar

(1 bilaga)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden ansöker om fortsatt utvecklingsbidrag från Länsstyrelsen för ett tredje år till projektet Central samordningsfunktion för gruppstöd enligt bilagda förslag till ansökan.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Vid socialtjänstnämndens sammanträde 2006-06-13 beslutades att inge ansökan till länsstyrelsen för utvecklingsbidrag till ett projekt med syfte att utreda lämplig form för ett centrum för gruppstöd för barn och ungdomar som riskerar att fara illa. De grupper av barn som beskrivs i ansökan är barn till föräldrar med psykisk ohälsa, barn till föräldrar med missbruksproblem samt barn som har upplevt våld i nära relationer. Projektet påbörjades 2006-09-18. Socialtjänstförvaltningen tog initialt kontakt med samtliga stadsdelsförvaltningar samt ett stort antal andra myndigheter samt organisationer verksamma inom området. Socialtjänstförvaltningen kunde konstatera att det fanns behov av att utveckla en samordnande funktion för staden gällande gruppstöd för barn och ungdomar, med uppdraget att stärka frivilligorganisationernas befintliga strukturer i syfte att få till stånd fler gruppverksamheter för utsatta barn och ungdomar. I samordnarens uppgift ingår även att stödja och utveckla samarbetet mellan stadsdelsnämnderna i deras arbete med gruppverksamheter för utsatta barn och unga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliavdelningen.

Bakgrund

Under perioden 2005-03-01 – 2006-10-31 drev socialtjänstförvaltningen, med medel från stadens kompetensfond projektet Barnstöd Stockholm. Syftet med Barnstöd Stockholm var att utifrån ett barnperspektiv öka kunskaperna kring barn till föräldrar med psykisk ohälsa, barn till föräldrar med missbruksproblem samt barn som har upplevt våld i nära relationer. Inriktningen var framför allt att erbjuda utbildning till personal inom förskola/skola och till socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen. En slutsats Barnstöd Stockholm-projektet framlade, var att stödgruppsverksamhet måste ha en tydlig och hållbar organisation samt att det kan behövas en samordnare för rekryterings- och informationsarbete, mottagande av anmälningar samt för att utveckla former för dokumentation och utvärdering.

Pågående projekt med en Central samordningsfunktion för gruppstöd till utsatta barn och ungdomar grundar sig till del på erfarenheterna från Barnstöd Stockholm.

Vid socialtjänstnämndens sammanträde 2006-06-13 beslutades att inge en ansökan till Länsstyrelsen i Stockholms län för utvecklingsbidrag till ett nytt projekt, med syftet att pröva huruvida en särskild organisation behövs för att tillgodose behovet av gruppverksamheter för utsatta barn och ungdomar, och hur i så fall hur ett sådant centrum för gruppstöd skulle vara uppbyggt. Länsstyrelsen biföll socialtjänstnämndens ansökan 2006-07-07 och projektet påbörjades 2006-09-18. Projektet har gjort en genomgripande granskning av både stadens och frivilligsektorns idag verkamma arbete med gruppstöd, samt tagit kontakter med Stockholms läns landsting och Svenska kyrkan. Projektet har även undersökt ett antal verksamheter i andra kommuner. Utifrån dessa undersökningar påbörjades arbetet med att hitta en modell för att ett större antal utsatta barn och ungdomar tidigt skall erbjudas stöd i form av stödgruppsverksamhet. Ambitionen under det andra projektåret har varit att stärka och utveckla stadens samarbete med frivilligsektorn i syfte att kunna erbjuda fler gruppverksamheter för utsatta barn och ungdomar. I samordnarens uppgift har det även ingått att stödja och utveckla samarbetet mellan stadsdelsnämnderna i deras arbete med gruppverksamheter för utsatta barn och unga.

Bakgrundsfakta gruppstöd

Det gruppstöd som åsyftas är den arbetsmetod som framgångsrikt har använts i Sverige sedan slutet av 80-talet och där Ersta Vändpunkten har varit föregångare till i stort sett allt senare arbete med barn och unga i grupp i de tre målgrupperna. Det vanliga är att barngruppen träffas ca 15- 20 gånger. Att varje träff ha ett bestämt tema och att temat tydliggörs genom ”föreläsningar”, lekar och övningar. Det grundbudskap man förmedlar till barnen är att du är inte ensam, du har ingen skuld till att dina föräldrar missbrukar/mår dåligt. Du har rätt att ha det bra även om andra mår dåligt. Du behöver inte få en likadan situation som vuxen. Du har personliga rättigheter och personliga gränser. Du har rätt att säga nej.

Alkohol- eller drogproblem

Det amerikanska programmet CAP (Children Are People too) ligger till grund för så gott som allt arbete med gruppverksamheter i Sverige för barn och ungdom med missbrukande föräldrar. Det var Ersta Vändpunkten som genomförde svenskanpassningen av CAP, och år 1989 startades den första verksamheten i Sverige för barn och ungdom till föräldrar med missbruksproblem. Ersta Vändpunkten är en del av Ersta diakoni, en

oberoende organisation som bedriver sjukvård, social verksamhet samt utbildning och forskning utifrån en kristen helhetssyn på människan. Lindstein (1995, 1997, 2001) har undersökt och följt upp ett stort antal barn med en eller två alkoholmissbrukande föräldrar, som deltagit i gruppverksamhet vid Ersta Vändpunkten. Bland annat konstaterades att 90% av deltagarna var mycket nöjda med programmet och 90% tyckte att de lärt sig hantera problem bättre. 50% tyckte att relationerna inom familjen, och med kamraterna, hade förbättrats efter programmet. Tonåringarna tyckte att deras livssituation hade förbättrats genom att de förändrat sitt eget förhållningssätt. Ersta vändpunkten uppbär verksamhetsstöd från staden.

Rädda Barnen har utvecklat ett svenskt program för barn och ungdom med missbrukande föräldrar; "När mamma eller pappa dricker....". Rädda Barnen är en politiskt och religiöst obunden organisation som arbetar för barns rättigheter i Sverige och i världen, framförallt genom att väcka opinion, arbeta med undersökningar och kartläggningar och skriva böcker och rapporter. Rädda Barnen bedriver inte någon reguljär gruppverksamhet för barn och ungdomar med missbrukande föräldrar.

Psykiska problem

För barn och ungdom med psykiskt sjuka föräldrar finns Källan, som drivs av Schizofreniförbundet. Schizofreniförbundet verkar för de psykiskt funktionshindrades rättigheter bl.a. genom att skapa respekt för de sjuka och deras anhöriga. Förbundet utgör vidare en påtryckargrupp i samhället, och fungerar som sakkunniga. Schizofreniförbundet vänder sig även till personer med erfarenhet av psykotiska tillstånd och psykiska besvär. På Källan arbetar två psykologer och en forskollärare med anhörigstöd. De använder en egen metod och under 2008 kommer en manual att publiceras. Källan brukar ha två barngrupper och en tonårsgrupp per termin samt en anhöriggrupp. Källan uppbär verksamhetsstöd från staden.

Familjevåld

Det saknas speciellt framtagna manualer för arbete i grupp med barn och ungdom som växer upp med våld inom familjen. Alla Kvinnors Hus, som är en kvinnojour, och Ersta Fristad, som är en del av Ersta diakoni, erbjuder skyddat boende, individuellt stöd och samtalsgrupper för kvinnor och tjejer som utsätts för hot och våld. För deras barn kan individuella stödsamtal erbjudas. Både Alla Kvinnors Hus och Ersta Fristad kommer inom kort att kunna erbjuda grupp. Alla Kvinnors Hus har erfarenhet av detta sedan tidigare. Stadsdelsförvaltningarna erbjuder Trappan samtal. En modell för individuella krissamtal framtagen av Rädda Barnen.

Flera stadsdelsförvaltningar kan erbjuda gruppstöd för barn till föräldrar med missbruksproblem. Ingen stadsdelsförvaltning erbjuder ännu gruppstöd för barn till föräldrar med psykisk ohälsa. Sådana grupper startar inom kort i april månad.

Projektet

Bland stadsdelsförvaltningarnas barn- och ungdomschefer inom socialtjänsten är man överens om att gruppverksamhet för barn och ungdomar till föräldrar med missbruks- eller psykiska problem samt barn och ungdomar som lever med våld i familjen, är en insats som socialtjänsten borde kunna erbjuda, oavsett vilken stadsdel familjen är bosatt i, men ingen stadsdelsförvaltning erbjuder stöd till alla tre kategorierna barn och ungdomar.

Vad gäller hjälp och stöd till barn och ungdomar som levt med våld i familjen, eller som har bevittnat våld mot mamma saknas i dagsläget pågående gruppverksamheter inom frivilligsektorn, dock kommer grupper att startas inom kort. Dessutom kvarstår viktigt arbete med att framställa manualer dels för gruppverksamhet för barn och ungdomar till föräldrar med psykisk ohälsa, dels för gruppverksamhet för barn och ungdomar som upplevt familjevåld. Under året kommer en manual att publiceras utifrån Källans verksamhet. Vidare behöver lättillgängliga metoder för utvärdering av gruppverksamhet utformas liksom rutiner för uppföljning av enskilda barn och ungdomar som gått igenom ett program. Dessutom behöver samarbetet mellan stadsdelsförvaltningarna, skolan, landstinget och frivilligsektorn förbättras, i syfte att sprida information om planerade grupper, och på så sätt verka för att fler behövande och intresserade barn, ungdomar och familjer kan erbjudas tidigt stöd.

Förvaltningens förslag

Socialtjänstförvaltningen anser att det är betydelsefullt att arbeta kommunövergripande med tidigt stöd i form av gruppverksamhet för barn och ungdomar. Majoriteten stadsdelar har svårigheter att på egen hand klara av att ansvara för gruppverksamhet av olika slag. Det kan bero på för litet befolkningsunderlag, bekymmer med att sätta ihop lämpliga grupper åldersmässigt, problem med att bevara kontinuitet och upprätthålla kvalitet o.s.v. Här spelar en central samordnare för staden en viktig roll för att underlätta och stödja stadsdelsnämnderna. Det är vidare av vikt att innehåll och kvalitet är enhetligt över staden, och att ingångarna är många för de barn, ungdomar och familjer som efterfrågar hjälp.

Överlag har frivilligsektorn varit föregångare i Stockholm vad gäller gruppverksamheter för barn och ungdomar till föräldrar med alkohol- eller drogproblem eller föräldrar med psykisk sjukdom. Förvaltningen anser att staden för utförandet av gruppstöd stärker och utvecklar samarbetet med frivilligsektorn, i syfte att åstadkomma fler sådana gruppverksamheter. Detta arbetssätt stämmer också väl överens med hur socialtjänstnämnden idag arbetar med det övriga organisations- och föreningsstödet.

Sammanfattningsvis föreslår socialtjänstförvaltningen att staden bör överväga att i framtiden inrätta en central samordningsfunktion för gruppstöd för utsatta barn och ungdomar. Samordnarens uppgift är att stärka och utveckla stadens samarbete med frivilligsektorn, fungera som länk till myndigheter och verksamheter som arbetar dagligen med barn och ungdomar eller deras föräldrar, sprida information om planerade gruppverksamheter på olika sätt, verka för metodutveckling och system för utvärdering av gruppverksamheter och uppföljning. Det bör prövas inför budget 2009 om medel skall avsättas, avseende en permanent samordningsfunktion inom Stockholms stad, då projektet enligt förslaget avslutas och skall övergå i ordinarie verksamhet.

Förvaltningen föreslår att ansökan om utvecklingsbidrag för ett tredje projektår inlämnas till Länsstyrelsen enligt bilagda förslag till ansökan. (Bilaga 1)

Bilaga

1. Projektansökan